

УДК 35.072.3.

К. А. Андрющенко,
д. е. н., професор, професор кафедри бізнес-економіки та підприємництва,
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6274-5310>
А. В. Лєзіна,
к. е. н., доцент, доцент кафедри бізнес-економіки та підприємництва,
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0516-6598>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.8.573

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА БІЗНЕСУ

К. Andriushchenko,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Business Economics
and Entrepreneurship, Vadym Hetman Kyiv National Economic University, Kyiv
A. Liezina,
PhD, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Business Economics
and Entrepreneurship, Vadym Hetman Kyiv National Economic University, Kyiv

THEORETICAL ASPECTS OF THE INTERACTION BETWEEN PUBLIC AUTHORITY AND BUSINESS

Зазначено, що за останні два-три десятиліття, за оцінкою авторів Всесвітньої доповіді з соціальних наук, суспільства по всьому світу зазнають кардинальних змін під впливом нової парадигми, заснованої на інформаційних та комунікативних технологіях, у тому числі завдяки вибухоподібному розповсюдженню Інтернету та ЗМІ. Будь-яка з технологій сама по собі не визначає, зрозуміло, суті соціальних процесів або інститутів, але в даному випадку інформація та комунікація утворюють ядро дій людини та соціуму, мають ті далекосяжні наслідки, які додають специфічний соціальний компонент до ширшої картини соціальної причинності. В наявності, якщо абстрагуватися від частковостей, своєрідний розрив взаємодії публічної влади та клієнтоорієнтованого бізнесу та наукової якості: до певного моменту знання, що накопичувалися соціальними науками, і теоретично обгрунтовані уявлення стали все менше відповідати новому техніко-технологічному рівню і повсякденному людському життю, і супутньому їй інформаційно-комунікаційному оснащенню.

Визначено, що методологічна мобільність має на увазі, на наш погляд, передусім парадигмальний підхід до аналізу соціальних змін взаємодії публічної влади та клієнтоорієнтованого бізнесу, який би радикальний характер вони не мали. Питання над здатності / нездатності науки перманентно наздоганяти події. Набагато важливіше інше — якщо не передбачати, то хоча б адекватно та вчасно реагувати на зміни середовища та умов соціального розвитку. Своєчасне осмислення вченим світом інформації, що циркулює по комунікативних каналах, породжує можливість краще керувати ситуацією. Саме тоді фіксується парадигмальність сенсу, а парадигма, згідно з канонами. У суспільстві взаємодій публічної влади з бізнесом здійснюється між індивідами, групами, організаціями, державами, культурами у вигляді знакових систем (мов). Міжлюдська взаємодія відбувається у формі спілкування як обмін цілісними знаковими утвореннями (повідомленнями), у яких відображено знання, думки, ідеї, ціннісні відносини, емоційні стани, програми діяльності сторін, що спілкуються (взаємодіють). Зміст і форми взаємодій публічної влади з бізнесом відображаються у своїй суспільні відносини та історичний досвід

людей. Взаємодія -необхідна передумова функціонування та розвитку всіх соціальних систем, оскільки забезпечує зв'язок між людьми, дозволяє їм накопичувати та передавати з покоління в покоління сукупний суспільний досвід, забезпечує поділ праці та організацію спільної діяльності, управління, трансляцію культури. У процесі безпосереднього спілкування людей комунікація, нерозривно пов'язана з їхньою психологічною взаємодією, лише в абстракції може розглядатися як самостійна інформаційна форма міжособистісного спілкування.

It is noted that over the past two or three decades, according to the authors of the World Social Science Report, societies around the world have undergone radical changes under the influence of a new paradigm based on information and communication technologies, including due to the explosive spread of the Internet and the media. Any technology in itself does not determine, of course, the essence of social processes or institutions, but in this case, information and communication form the core of human and social actions, have those far-reaching consequences that add a specific social component to the broader picture of social causality. If we abstract from the particulars, there is a kind of gap in the interaction of public authorities and customer-oriented business and scientific quality: up to a certain point, the knowledge accumulated by the social sciences and theoretically grounded ideas began to correspond less and less to the new technical and technological level and everyday human life, and the accompanying information and communication equipment.

It is determined that methodological mobility implies, in our opinion, primarily a paradigmatic approach to the analysis of social changes in the interaction of public authorities and customer-oriented business, no matter how radical they may be. The question of the ability / inability of science to permanently catch up with events. Much more important is another thing — if not to predict, then at least to adequately and timely respond to changes in the environment and conditions of social development. Timely understanding by the scientific world of information circulating through communication channels creates the opportunity to better manage the situation. It is then that the paradigmatic nature of meaning is fixed, and the paradigm, according to the canons. In society, interactions of public authorities with business are carried out between individuals, groups, organizations, states, cultures in the form of sign systems (languages). Interpersonal interaction occurs in the form of communication as an exchange of integral sign formations (messages), which reflect knowledge, thoughts, ideas, value relationships, emotional states, and activity programs of the communicating (interacting) parties. The content and forms of interactions between public authorities and business are reflected in their social relations and historical experience of people. Interaction is a necessary prerequisite for the functioning and development of all social systems, as it provides a connection between people, allows them to accumulate and transmit from generation to generation the cumulative social experience, ensures the division of labor and the organization of joint activities, management, and the transmission of culture. In the process of direct communication between people, communication, inextricably linked with their psychological interaction, can only be considered in abstraction as an independent information form of interpersonal communication.

Ключові слова: комунікація органів публічної влади, партнерство, клієнтоорієнтований бізнес, комунікативні канали

Key words: communication of public authorities, partnership, customer-oriented business, communication channels.

**ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ
У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ
ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ
ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ**

Два наукові факти є особливо показовими для заявленої теми при формуванні дослідницької позиції. З одного боку, минуло вже століття, як у науковій літературі з'явився термін "взаємодія". Це приймають за даність різні науковці і друковані джерела. І є всі підстави вважати, що

предмет вивчення за такий чималий історичний термін набув досить солідних теоретичних та інструментально-методичних приростів.

З іншого боку, за останні два-три десятиліття, за оцінкою авторів Всесвітньої доповіді з соціальних наук, суспільства по всьому світу зазнають кардинальних змін під впливом нової парадигми, заснованої на інформаційних та комунікативних технологіях, у тому числі завдяки вибухоподібному розповсюдженню Інтернету та ЗМІ. Будь-яка з технологій

сама по собі не визначає, зрозуміло, суті соціальних процесів або інститутів, але в даному випадку інформація та комунікація утворюють ядро дій людини та соціуму, мають ті далекосяжні наслідки, які додають специфічний соціальний компонент до ширшої картини соціальної причинності.

В наявності, якщо абстрагуватися від частковостей, своєрідний розрив взаємодії публічної влади та клієнтоорієнтованого бізнесу та наукової якості: до певного моменту знання, що накопичувалися соціальними науками, і теоретично обгрунтовані уявлення стали все менше відповідати новому техніко-технологічному рівню і повсякденному людському життю, і супутньому їй інформаційно-комунікаційному оснащенню. Адже до конвергенції інформаційних технологій, що базуються на мікроелектроніці, додалася ще й генна інженерія, яка вже цілком реально оперує інформаційними кодами в галузі живої матерії і здійснила тим самим фундаментальну революцію в біології.

Відставання соціальних наук, не можна не визнати, об'єктивно відображає, кажучи словами В. Д. Бакуменко, "розрив між нашим технологічним супер розвитком і нашим соціальним розвитком, що кричить" [1, с. 210]. Не виключено при цьому, що інституційна слабкість політичних систем і поширена майже в усьому світі криза етичних цінностей можуть призвести до ще більш драматичної конфронтації між творіннями людського генія та людським життям.

Але чи тільки такою об'єктивною залежністю від слабого соціального та політичного розвитку суспільства слід пояснювати відставання соціальних наук, включно з соціологією, від досягнень науково-технічного прогресу? Вважаємо, річ тут не в одній "соціальній причинності", а ще й у методології пошуку, яка за форсованої зміни комунікацій не встигає придбати необхідної граничної мобільності.

Методологічна мобільність має на увазі, на наш погляд, передусім парадигмальний підхід до аналізу соціальних змін взаємодії публічної влади та клієнтоорієнтованого бізнесу, який би радикальний характер вони не мали. Питання над здатності / нездатності науки перманентно надганяти події. Набагато важливіше інше — якщо не передбачати, то хоча б адекватно та вчасно реагувати на зміни середовища та умов соціального розвитку. Своєчасне осмислення вченим світом інформації, що циркулює по комунікативних каналах, породжує можливість краще керувати ситуацією. Саме тоді фіксується парадигмальність сенсу, а парадигма, згідно з канонами

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні аспекти взаємодії публічної влади з бізнесом викладено в ґрунтовних наукових працях таких зарубіжних учених, як Х. Арндт, Ю. Габермас, Е. Гідденс, У. Дженкінс, А. Едвардс, Д. Коен, Г. Ласуел, Дж. Локк, Ж.Ж. Руссо, А. Турен та ін. Проблеми розвитку клієнтоорієнтованого бізнесу в Україні досліджувалися такими науковцями, як А. Амоша, Н. Борецька, Т. Заяць, Н. Калінкіна, Ю. Кірсанова, М. Козоріз, В. Корженко, В. Нікітін, О. Новікова, О. Палій, С. Писаренко, У. Садова, В. Скуратівський, І. Сирота, Г. Табачук, В. Турин, М. Шевченко та ін. Питання удосконалення інформаційно-комунікативної діяльності органів публічної влади у своїх працях розглядали такі українські дослідники, як С. Бакуменко, А. Баронін, А. Гошко, А. Дегтяр, В. Дзюндзюк, О. Крутій, В. Мартиненко, Г. Почепцов, В. Ребало, В. Смоліков, Ю. Сурмін, С. Телешун та ін.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є дослідження теоретичних аспектів взаємодії публічної влади з бізнесом.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Вибір парадигмального підходу та уточнення його сенсу істотно вже тому, що далеко не завжди психологія вченого, дослідника налаштована на те, щоб без опору виходити за межі звичної кумулятивної моделі розвитку науки, коли передбачається природне та поступальне накопичення знання. Більш того, Кун справедливо нагадує, що подібній настрої, по-перше, нерідко сприяє гальмування фундаментальних нововведень, оскільки вони неминуче руйнують основні загальноприйняті установки, а по-друге, нові парадигми набувають свого статусу саме тому, що їх використання призводить до успіху швидше, ніж застосування конкуруючих з ними способів вирішення тих проблем, які досліджують. Розглядаючи під таким кутом зору теоретико-понятійні, типологічні, функціональні аспекти взаємодії, доцільно з позицій сьогоденного дня простежити не тільки динаміку та логіку розвитку самого наукового знання, а й спробувати визначити ті системні ланки комунікативного процесу, що глобально зростає, які потребують нових концептуальних і сучасних концептуальних.

Подібний ретросистемний погляд дозволяє, здається, поєднувати кілька різнопланових цілей, незалежно одне від одного підводять до головної теми дослідження — концептам комунікативного діалогу нашого суспільства та влади [2, с. 109]. У тому числі виявити характерні залежності соціальної дії та комунікативних можливостей середовища, проблеми соціального та комунікативного простору, потенціалу зворотного зв'язку у системах взаємодії публічної влади та клієнтоорієнтованого бізнесу, оцінити соціологічний контекст комунікаційних дій та взаємодій.

Звернути увагу тут варто на те, що саме зі словами "взаємодія", "партнерство" в одному синонімічному ряді знаходяться "комунікативність", "комунікативний", які визначають основну термінологію нашої дослідницької теми. Водночас термін "взаємодія", слід уточнити, зберігає свій, відмінний від попередніх слів, змістовний відтінок, чим часто нехтують і багато дослідників, і їхні інтерпретатори чи перекладачі.

У "теорії кошти" переважає, неважко переконатися, саме взаємодія. Але це свідомий концептуальний вибір, тоді як нормальна термінологічна плутанина пояснюється зовсім іншими причинами, серед яких і елементарне змішання звичайних і наукових поглядів на предмет [3, с. 218].

Взаємодія означає обмін інформацією між індивідами у вигляді певної системи символів, з допомогою вербальних і невербальних коштів. Під впливом комунікативних інтенцій (суб'єктивних мотивів, зумовлених інтересом або до партнера, або до теми комунікації) джерело інформації та її одержувач вступають у процес комунікації — широкий поведінковий акт, до якого входять слухання, бачення, читання, лист, розмова, обмірковування. Процес такого роду передбачає розширення уявлень, досягнення порозуміння, зменшення невизначеності між учасниками партнерства.

Акцент на процесний характер взаємодії, особливо у другому визначенні, у разі вже загальна тенденція останніх десятиліть. Причому тут важливо виділити ту ключову проблему, яка зводиться до створення механізму, здатного переводити індивідуальний процес користування інформацією соціально значимий процес масштабного спектра дій і взаємодій публічної влади з бізнесом.

Соціальний сенс взаємодій публічної влади з бізнесом може бути інтерпретований з різних позицій та з різними цілями — і щоразу його нові відтинки, гадаємо, будуть виправдані, оскільки те, що припускає логіка, спростувати завжди дуже непросто. На одному боці терезів — створені теорією та практикою певні імперативи, від яких відмовлятися серйозних підстав немає. У другій половині — щонайменше значне протистояння ідей, претендує нове знання.

Якимсь набором імперативів можуть бути, наприклад, сентенції, що ретранслюються в наукових і навчальних виданнях, приблизно такого ряду.

Основна ознака суспільства — те, що відрізняє соціальну групу від простого агрегату індивідів, — це насамперед здатність учасників включатись у узгоджені дії.

Загальні уявлення людей про навколишні цінності виникають і постійно підкріплюються в послідовному взаємодії публічної влади з бізнесом.

О. Ю. Оболенський популяризував думку, що суспільство існує у взаємодії та через партнерство [4, с. 206]. У деяких випадках, однак, ставлення до цього твердження нагадує повторення звичного вже всім гасла. Що людям важко співпрацювати, поки вони не розуміють один одного, ясно давно кожному, але лише небагато, мабуть, цілком розуміють позицію. Адже він казав, що суспільство є взаємодія. Реальність, спостерігається щодо соціальних груп, є взаємодія для людей, і стійкий порядок, помітний у тому взаємовідносинах, і становить соціальну структуру з функціями взаємодії публічної влади з бізнесом.

У суспільстві взаємодії публічної влади з бізнесом здійснюється між індивідами, групами, організаціями, державами, культурами у вигляді знакових систем (мов). Міжлюдська взаємодія відбувається у формі спілкування як обмін цілісними знаковими утвореннями (повідомленнями), у яких відображено знання, думки, ідеї, ціннісні відносини, емоційні стани, програми діяльності сторін, що спілкуються (взаємодіють). Зміст і форми взаємодії публічної влади з бізнесом відображаються у своїй суспільній відносини та історичний досвід людей. Взаємодія -необхідна передумова функціонування та розвитку всіх соціальних систем, оскільки забезпечує зв'язок між людьми, дозволяє їм накопичувати та передавати з покоління в покоління сукупний суспільний досвід, забезпечує поділ праці та організацію спільної діяльності, управління, трансляцію культури. У процесі безпосереднього спілкування людей комунікація, нерозривно пов'язана з їхньою психологічною взаємодією, лише в абстракції може розглядатися як самостійна інформаційна форма міжособистісного спілкування.

Виходячи з уявленя, що склалися, є підстава сказати, що взаємодія як явище має місце в кожній організації суспільства, демонструючи взаємодію всередині неї і з соціальними складовими зовнішнього середовища.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

По суті, це саме взаємодія публічної влади з бізнесом — така комунікативна діяльність людей, яка обумовлена цілою низкою соціально значущих оцінок, що переживаються суспільством ситуацій, наявністю комунікативних сфер і норм спілкування, прийнятих у даному соціумі.

У подібних самодостатніх сентенціях, де головна думка, здавалося б, цілком достовірна і тому зрозуміла, перебувають свої дискусійні або в чомусь ослаблені ланки. Названі в загальному перерахунку комунікативні категорії взаємодії (з їх соціалізаційним навантаженням) тягнуть за собою свої питання, а структури взаємодії публічної влади з бізнесом та функції — свої, та ще й з побічними добавками.

З наслідків, що звідси випливають, якою б мірою приймали або не приймали самі положення запропоновано виділити три важливі моменти, суттєві для розвитку досліджуваної нами теми.

Перший: безперечно, треба враховувати, що окрема взаємодія публічної влади з бізнесом завершується разом із розумінням. Тим самим ще не вирішено, чи буде поняття покладено в основу подальшої комунікації чи ні. Це може статися, але може знову ж таки і не статися. Взаємодія, інакше кажучи, може бути прийнята або відхилена. Саме тому

неправильно приписувати взаємодію іманентну (обов'язково їй властиву), квазителеологічну (заброньовану природною доцільністю) тенденцію до консенсусу. Однак немає й іншої крайності: взаємодія не вичерпує себе, вона "провокує сама себе", за словами Ю. П. Сурміна, на відтворення створює на кожному кроці біфуркацію сприйняття та відхилення [4, с. 97]. Думка тут чітка: кожна подія взаємодії публічної влади з бізнесом закриває та відкриває систему. І лише внаслідок цієї біфуркації може мати місце історія, хід якої залежить від того, який напрямок буде обрано: "так" чи "ні".

Другий момент відноситься до оцінки того, як поняття взаємодія публічної влади з бізнесом відображає та реконструює те, що вважають "звичайні" соціологи, коли говорять про "відносини" між людьми. За Луманом, щоб вважати ставлення до людини соціальним, недостатньо, якщо, наприклад, один хтось бачить чи чує іншого в процесі спостереження за ним за допомогою повідомлень та інформації, що при цьому диференціюються. Мало для того і коли про когось говорять чи пишуть. Соціальною операцією є лише сама взаємодія.

Нарешті, момент третій: використання простору взаємодії публічної влади з бізнесом та просторових кордонів. Тут панує твердження, що сама комунікація немає просторового місця. Але одномірність у такому твердженні умовна, бо є очевидні застереження, з чого, власне, і треба виходити. Матеріальний субстрат взаємодії неспроможна не зберігати залежність від просторових умов. У світі тварин, укладає Луман, просторові відносини залишаються одним з найважливіших, якщо не єдиним способом вираження соціального порядку, але еволюція соціокультурного світу завдяки мові, писемності, телекомунікації настільки зменшує значення просторових відносин, що сьогодні слід виходити з того, що "взаємодія публічної влади з бізнесом визначає решту простору, а не залишає значення простору, а не комунікацію".

Література:

1. Бакуменко В. Д. Теоретико-методологічні засади формування державно-управлінських рішень. Київ: НАДУ, 2014. 448 с.
2. Лібанова Е. М. Соціальна політика: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2016. 312 с.
3. Нижник Н. Р. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 480 с.
4. Оболенський О. Ю. Публічне управління: підручник. Київ: НАДУ, 2015. 344 с.
5. Сурмін Ю. П. Ефективність державного управління: теорія, методологія, практика. Харків: Право, 2018. 416 с.

References:

1. Bakumenko, V. D. (2014), *Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannia derzhavno-upravlinskykh rishen* [Theoretical and methodological foundations of state management decision-making], NADU, Kyiv, Ukraine.
2. Libanova, E. M. (2016), *Sotsialna polityka: navchalnyi posibnyk* [Social policy: a study guide], KNEU, Kyiv, Ukraine.
3. Nyzhnyk, N. R. (2012), *Derzhavne upravlinnia v Ukraini: tsentralizatsiia i detsentralizatsiia* [State administration in Ukraine: centralization and decentralization], Yurinkom Inter, Kyiv, Ukraine.
4. Obolenskyi, O. Yu. (2015), *Publichne upravlinnia: pidruchnyk* [Public administration: a textbook], NADU, Kyiv, Ukraine.
5. Surmin, Yu. P. (2018), *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia: teoriia, metodolohiia, praktyka* [Efficiency of state administration: theory, methodology, practice], Pravo, Kharkiv, Ukraine.

Отримано редакцією журналу / Received: 10.04.26

Прорецензовано / Revised: 17.04.26

Схвалено до друку / Accepted: 21.04.26